Ч. 131 (12.497). Львів, вівторок 17. червня 1930. Posztowa opłata uiszczona ryczałtem. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр. Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

День авіяції в Римі.

(Від нашого кореспондента.)

Рим, 9. червня 1930.

Вчора в Римі відбувся „день авіяції", зорганізований на користь Інституту Сиріт по батьках авіяторах, що згинули при виконуванні свого обовязку. Інститут цей виник з приватної ініціятиви католицької організації „Побожної Діяльности на честь Лоретської Мадонни", але певно засобів тої організації не могло вистарчити для поставлення Інституту Сиріт на стопу гідну геройської смерти їх батьків. Тому міністерство авіяції, не розпоряджаючи також відповідними засобами, зорганізувало цей „день авіяції" на римському авіяційному полі, призначивши весь збір — з вельми дорогих білетів — на Інститут. Мету свята цілковито осягнено. Десятки тисяч народу вкривали все поле і розїзд самих автомобілів по скінченні видовища тревав більше як годину. Римське населення мало нагоду побачити навіч авіяційну війну і зрозуміти її ролю в майбутніх подіях. Програма була дуже богата: війна продовжувалася майже чотири години й окремі її епізоди набирали вельми драматичного характеру. Згадаю лише декотрі з них, щоб дати читачеві деяку уяву про характер таких авіяційних „свят".

Два спостерігачі скеровують з аеростату вогонь батерій на уявлену ворожу лінію. Нараз як блискавка падає з неба відділ з чотирьох маленьких аеропланів. Один з них знижується майже до самої землі, поливаючи батерії дощем з кулеметів, а інші кружляють навкруги аеростату, намагаючись його запалити. Іскра, полумя, вибух. Спостерігачі кидаються з запаленого аеростату до долу на легкопадах і щасливо рятуються.

Потім відбувається правильний бій з арабами (не треба забувати, що саме тепер в Африці в італійських кольоніях іде справжня війна з арабами), бомбардування арабського села, при чому на очах глядачів падає мінарет, руйнуються білі хатки і — за чверть години — на місці прегарного містечка димляться лише безформні руїни.

Треба згадати ще напад на обоз з припасами, які нарешті вибухають; напад на міст, переведений з аеропланів і закінчений 12 „легкопадцями", які злетівши як янголи смерти одночасно на землю, закінчують справу руїни.

Підчас свята розмови всіх концентруються очевидно на перспективах будучої війни, в неминучість якої ніхто не сумнівається. — Будуча війна — каже мій сусід з ліва — буде очевидно війною аеропляних мас, які кинуться стрімголов на ворожу територію і на військо, яке щойно буде збиратися в перші години мобілізації. — найбільш небезпечні години. Досить, щоб ворог мав готових яких двіста аеропланів, які, обвиті хмарами штучного диму, в один мент перелетять кордон і засіють міста й вороже військо сотками бомб та хмарами смертоносних газів... — Маєте рацію відповів мій сусід з права — ці аероплани змінят цілковито характер колишніх війн. Що зможуть проти них наші хоробрі альпейські стрільці, якщо навіть і захоплять в один день всі головні верхи гір на кордонах? Що зможуть проти них оті пережитки військового романтизму, оті наші бігуни-берсальєри зі своїми когутячими перами на голові, колишнім пострахом ворогів?! Що значитимуть усі оті автомобільні бригади, які за одну годину можуть бути викошені вогнем кулеметів з гори?!

— Ось, казали недавно в парляменті — почав знова перший, — що одна наша добра сусідка влаштувала авіяційні поля коло нашої границі, які мають, без сумніву, приймати аероплани другої нашої сусідки. Маємо перспективу подвійного наступу з двох кордонів. Страшне!... Раніше хто вів війну? Військо! — А завтра? Завтра робитиме війну ціла нація. Розумієте? Ціла нація! І проти цілої нації буде скерована зброя ворогів, що матиме на увазі одне головне завдання — зломити спротив нації, а не війська. Військо є лише маленька частина того спротиву, що дає ціла нація. Отже і треба бити не по частині, а по цілому. Розумієте? Я вам кажу оце зі слів справжніх ... діла і можу запевнити, що ніколи ще війна не була така страшна й убийча, як вона буде в періоді панування авіяції. Нація, себто нарід, запілля, хоче — хоча би й у війні — жити і продукувати. Більше того: від її вміння продукувати залежатиме здатність війська до оборони й наступу. Отже закон війни вимагатиме, щоби зробити ціле життя нації невиносимим, зробити цілу продукцію неможливою.

— І вважаєте все те можливим?

— Не тільки можливим, але неминучим. У недавній полеміці між одним німецьким критиком та італійським военним журналістом вияснилося, що одна повітряна фльота в 300 аеропланів, озброєних (кожний) двома тонами ґазів, може винищити за один лет в десятьох ріжних містах до 50.000 народу. Себто: за вісім днів ця повітряна фльота, забезпечивши собі панування в повітрі, може знищити до 4 міліонів осіб, розсіяних у 80 ріжних містах. Додайте до того неминучу дезорґанізацію адміністрації й обслуги, страшне напруження нервів у несвідомості й незнанні проти якого саме ґазу треба боронитися, паніку і божевілля...

— Бррр!...

— Правда? Жахлива картина! Але не з моєї вини. Таку саму картину вам змалює кожний знавець военної авіяції.

— Алеж істнують засоби оборони...

— Засоби оборони? Певно! Ви знаєте, що у нас величезні кадри міліції спеціяльно муштруються для антиаеропляновоі охорони. І в цьому відношенні можемо бути спокійні, що ми забезпечені далеко краще, як хто будь інший в Европі. Адже кожна маленька купка міліції в кожному найменшому містечку Італії є вже антиаеропляновий пост, але...

— Але... нема тої сили, щоб могла забезпечити цілковито від нападу аеропланів. Недавні експерименти в Льондоні й Одесі служать тому незрушимим доказом. Подумайте тільки, що Анґлія витрачує на охорону самого лише Льондону 250 міліонів, себто стільки, скільки Італія на охорону цілого півострова... А тимчасом ви зверніть увагу власне на конфіґурацію нашого півострова, відкритого зі всіх боків: як можна однаково успішно охоронити одночасно і промислово-военний трикутник Торіна-Мілляна-Ґенуї, і Падуанську долину, і острови, і нашу столицю Рим? Скільки батерій треба булоб поставити щоб охоронити наші лише дійсно життєві пункти?!

— Отже...

— Отже не маємо ніякої іншої надії, як наша власна активність, готовість до бою в кожну хвилину, в кожний мент. Ви знаєте, найкращою охороною з найдавніших часів вважався наступ. Мусимо бути готові, при першій потребі, в першу-ж хвилину перенести всі свої сили на ворожу територію... Це є єдина можлива охорона, бо інакше треба булоб за багато сил для паралізування навіть незначної сили ворожого наступу... В теперішньому світі з заліяною льотікою виграє лише той, хто постійно вправляється, хто є постійно готовий, хто є постійно і творчо *активний*...

Над нами фльота в двісті аеропланів здіймає такий гуркіт моторів, що розмова мимохіть уривається...

Евг. Онацький.

Галицькі повені і реґуляція рік.

III. Орґанізація допомог жертвам повені у 1925 р.

По думці постанов краевого статуту виступив тимчасовий самоуправний виділ з ініціятивою в справі допомогової акції. Тимчасовий виділ не міг дати із своїх фондів ніякої підмоги, бо хоч закон з 30. січня 1920 р. уповажнював виділ побирати дотеперішні додатки до краевих податків і краеві оплати у висоті 38.092.500 золотих в золоті, то закон про самоуправні фінанси з 11. серпня 1923 р. зредукував доходи краевої галицької самоуправи до такої міри, що дохід з податків виносив у 1925 р. лише 2.861.776 зол. З уваги на те, тимчасовий самоуправний виділ, предкладаючи у меморіялі з 15. вересня 1925 р. виказ шкід просив міністерство внутрішніх справ між іншим:

1) за інтервенцію у мін-ства рільництва в справі признання позичок на засіви, в справі уділення підмог у висоті 600.000 зол. на перезимування живого інвентаря і в справі безплатної видачі з державних лісів дерева на відбудову знищених будинків; 2) за інтервенцію у міністра праці та суспільної опіки в справі уділення доразових підмог на виживлення населення; 3) за інтервенцію у міністра публичних робіт у справі ...моги в висоті 1.600.000 зол. для повітів на відбудову знищених повенію повітових і громадських доріг.

Додатково тимчасовий виділ просив реактивувати комісію реґуляції рік, передбачену краевим законом з 18. вересня 1901 р. і утворити лісово-технічний відділ для забудовання гірських потоків, який істнував перед світовою війною та займався виготовлюванням проєктів і виконуванням забудовань та консервацією викінчених робіт. *При тім тимчасовий виділ стверджує у своїм меморіялі, що саме через занедбання польським правительством консервації забудовань гірських потоків і через занехання залісювання їх джерел катастрофа повені в горах прибирає такі страшні розміри.* Тимчасовий самоуправний виділ, хоч у ньому ми мали лише одного заступника (през. Децикевича) заняв те саме становище що Українська Парляментарна Репрезентація й українська преса.

Внесків самоуправного виділу міністерство скарбу не уаглядило, а ціла т. зв. допомогова акція обмежилася до уділювання малої скількости позичок на засіви, до призволу на продаж 1.000 куб. метр. будівельного дерева по ціні зниженій лише на 30 проц. і до злиденних підмог на виживлення населення.

Через відмову підмог на будову повітових і громадських доріг найшлися повітові виділи Галичини в дуже трудному положенні, особливо тому, що міністерство скарбу обіжником з дня 8. серпня 1925 р. здержало уділювання громадам і повітам короткоречинцевих позичок з державного господарського фонду. Виняток зроблено для повітових самоуправ на просторі шлеського і келецького воєвідства, які теж навістила повінь у 1925 р. З того бачимо, що міністерство скарбу по мачушиному потрактувало Галичину. Воно зробило виняток для шлеського воєвідства, де шкоди з повені у 1925 р. виносили лише 1.123.400 зол. і для келецького воєвідства, де шкоди з повені виносили 4.180.767 зол., а 4 галицькі воєвідства, де шкоди виносили 48.747.973 зол. потрактувало так, немов би там не було повені.

Так само не зорґанізувало правительство майже ніякої доразової допомоги в часі повені 1927, 1928 і 1930 р., бо годі уважати поважною доразовою допомогою для населення одноразові пожертви воєводи підчас його інспекційних поїздок до околиць, навіщених катастрофою повені. Підчас великої повені в 1927 р. повстало 2 українські громадянські комітети допомоги жертвам повеней. Американські українці зложили значні пожертви для потерпівших. Митрополит зорґанізував коштом кількадесяти тисячів долярів рятункову поїздку до навіщених повінню околиць. У часі тої поїздки роздавано найбільше потрібуючому населенню харчі, одяг, взуття і ліки.

Польське правительство покликало до життя „Центральний Комітет сполечней помоцы офяром

повоби" під протекторатом президентової, а по воєвідствах зорганізовано воєвідські ратункові комітети. Центральний Комітет зібрав від приватних осіб і самоуправних установ жертви в висоті кілька мілїонів золотих. На жаль, при розділі тих підмог роблено ріжниці між потребуючими допомоги, а навіть були досить часті випадки, що адміністраційні власти робили уділювання запомог залежним від голосування при виборах до сойму на правительственну листу.

Зі сказаного бачимо, що польська державна влада в протилежности до австрійської старалася перекинути акцію допомоги жертвам повені на громадянські комітети. Само правительство організує доразну допомогу лише в мінімальних і зовсім недостаточних розмірах. Прошу лише порівняти допомогову акцію австрійського правительства з 1884 або 1918 р. з допомоговою акцією польського правительства у 1925 р.

Українські посли у варшавському соймі і підчас повеней з 1925 і 1927 р. і дальших ставили наглячі внески з домаганням зорганізування доразової помочі в широких розмірах та відписання податків потерпівшому населенню, але безуспішно.

В тому місці мушу сконстатувати, що всі політні держави уважають своїм обовязком з державних фондів вести поміч в можливо найбільших розмірах населенню, зіткненому елементарними нещастями, а держави, які цього не роблять, занедбують свої примітивні обовязки супроти горожан.

Пос. Вол. Целевич.

Свято Мих. Драгоманова в Женеві.

Женева, в червні.

Український Клюб у Женеві порішив на одному із засідань улаштувати свято М. Драгоманова. Свято відбулося 13. VI. ц. р. Відомо, що укр. вчений і діяч перебував тут довший час та вів серед тяжких еміграцийних обставин працю. Праця ця виявлялася у видаванні журналу, дописуванні до чужинної преси, знайомленні чужинців з українським питанням. З того часу залишились у памяті деяких чужинців, які досі ще живуть, теплі спомини про Драгоманова. Тому і женевський Клюб бажає дати нагоду тим чужинцям на святочній Академії висловити свої спомини про М. Драгоманова. Окрім цього на домі, в якому мешкав М. Драгоманів буде прибита таблиця з таким написом:

„Тут жив від 1881—1889 рр. професор М. Драгоманів український публіцист, учений й визначний громадський діяч".

Від доньки М. Драгоманова, пані Шишманової, яка тепер перебуває в Софії, одержав Клюб листа, в якому вона описує час перебування свого батька в Женеві. На свято з причини тяжких обставин вона прибути не може, одначе допоможе Клюбові в його праці.

На цьому місці треба згадати про ті можливости праці серед чужинців у Женеві. Про те, що Женева є великим міжнароднім центром не треба й казати, одначе як з одної сторони є змога вести пропаганду, так з другої сторони Клюб не має на це матеріяльних засобів. Навіть з влаштуванням свята є чималі трудноші, бо замовлення таблиці, саля для святочної Академії, тощо, вимагають доволі значних грошей, якими Клюб сьогодні не розпоряджає. Одначе, щоби перевести цей намічений плян, Клюб звернувся до Високого Педагогічного Інституту ім. М. Драгоманова в Празі, до Українського Інституту в Берліні, до Академічного Комітету в Празі та до Наукового Товариства у Львові з проханням допомогти йому матеріяльно.

Самозрозумілим, що Клюб з вдячністю приняв би жертви також від інших установ та поодиноких громадян на цю ціль. Адже в нас на Західніх Землях і на еміграції перебуває чимало організацій та поодиноких громадян, які у своїй діяльности покликуються на М. Драгоманова, залюбки цитують його думки, використовують його праці і т. д.

Жертви, листування та привіти просимо слати на адресу: Евген Бачинський 3, rue de la Confedèration, Genève.

Президент Литви у Чехословаччині.

(АТЕ). У найближчих днях президент литовської республики Сметона виїзджає у Чехословаччину на лікувальну відпустку. Його заступати буде прем. Тубіляліс.

З життя наших установ.

Загальні Збори „Т-ва Письменників і Журналістів ім. І. Франка" у Львові.

Дня 13. ц. м. відбулись річні Загальні Збори „Т-ва Письменників і Журналістів ім. І. Франка" у Львові у салі засідань „Просвіта". На зборах були присутні дві третині членів. Збори почались вшануванням памяти заст. голови Т-ва пок. Ф. Федорцева. Проводив зборами ред. Д. Паліїв. Справоздання з діяльности Т-ва здавав секретар М. Рудницький.

Товариство мало нелегке завдання: сплачувати що-місяця векслеві довги за куплену оселю в Ямній. Наслідком 6-місячної недуги члена Ради Т-ва Ф. Федорцева, що вів усі фінансові справи як досвідний бувший банковий урядовець, інші члени мусіли перебрати цю важку працю на себе. Завдяки жертвенности громадянства і допомозі Т-ва „Обєднання" з Ню Йорку, вдалось сплатити всі векслеві довги. Останній довг 700 дол., що тяжить на оселі в Ямній є довгоречинцевою позичкою.

Діяльність Т-ва була дуже обмежена наслідком факту, що голова Т-ва д-р Василь Щурат зголосив свою резиґнацію кілька місяців тому, не бажаючи затримати свого становища навіть до нових Загальних Зборів. Майже одночасно із цією резиґнацією помер заст. голови Т-ва Ф. Федорців, так, що Т-во опинилось без проводу.

Касове справоздання здав на Заг. Зборах ред. І. Квасниця. Збори приняли до відома звіт управи і Контрольної Комісії. Вибрана Комісія-матка з 3-ох членів пропонувала новий склад Ради, після чого відбулося голосування. До нової Ради вибрані: Богдан Лепкий, як голова, члени Ради: В. Мудрий, М. Рудницький, І. Квасниця, О. Боднарович; заступники: М. Голубець і Л. Лепкий; члени Контрольної Комісії: д-р Л. Ганкевич, д-р І. Німчук і Р. Голіян.

Відтак відбулась широка дискусія про ріжні засоби оживлення діяльности Т-ва, про його мішаний характер: обєднання в одній організації вільних письменників, що не живуть виключно з пера, професійних і непрофесійних журналістів, а навіть журналістів, що є одночасно видавцями, про перспективи дальшого розвитку Т-ва в напрямку чисто професійнім чи виключно репрезентативнім.

Не менше оживлену дискусію викликує внесок, щоби Загальні Збори запротестували проти переслідувань робітників пера за вислів своїх поглядів на Радянській Україні. В обох цих справах забирають голос: Р. Купчинський, Л. Лепкий, О. Боднарович, І. Квасниця, В. Мудрий, М. Залізняк, А. Крушельницький, М. Рудницький, К. Малицька, О. Бабій і Д. Паліїв. Остаточно збори приймають таку резолюцію:

„Письменство може розвиватися тільки тоді, коли письменники мають запевнену повну свободу для своєї праці та вияву своїх думок у літературних творах. Тому свобода думки і слова була завсіди правом, яке письменники й журналісти найгоряче обороняли, була постулятом, який вони завсіди виписували на своїм прапорі та найзавзятіше його обстоювали.

А все-ж в останніх часах ми були і є свідками важких переслідувань українських письменників на Вел. Україні більшовицькою владою.

МИХ. РУДНИЦЬКИЙ.

Правопис і літературна мова.

8. Чужомовні слова.

Правопис слів, запозичених із чужих мов, цікавив нас усіх найбільше в нових правилах, 1., тому, що ми, як кожний нарід, мали з цими словами найбільше клопоту, 2., тому, що між галицьким і наддніпрянським правописом були саме в правописі чужих слів найбільші ріжниці.

Заки ці правила були зясовані „офіціяльно", можна було мати враження, що розбіжности між двома правописами, яких межі ще рішуче не позначились — є мінімальні. Ми, галичани, для влекшення переходу до одного спільного правопису почали навіть за наддніпрянцями писати „Мюнхен" і „Вюртемберґ", усупереч найсвятішим своїм переконанням, що така транскрипція не відповідає справжній ориґінальній вимові цих слів.

Та що-ж виявилось? Виявилось, що члени харківської правописної Комісії не мали ніякого одноцільного погляду, в якому напрямі шукати загальних правил. Підчас їхніх нарад і після них залишився такий-же стан, як за давніх часів, коли проф. Сімович*), заводячи зразки наддніпрянського правопису, писав у своїй граматиці:

„Чужі слова просто переписуються із московського правопису (Нюрнберг, Мюлер) і до того вже приспособлюють вимову. Та ще до того побачите скрізь багато неконсеквенцій. Ви найдете в одній і тій-же книжці напр.: „елемент", „белетрист" побіч „проблема", „галерея"...

Там, де ми досі мали дуже просте правило: писати чужинні слова згідно з їхнім яко мога ориґінальним виглядом у чужій мові, приноровленим до нашої вимови, нині маємо два нові, дуже складні: одно про апостроф, друге про „мягкий знак". Писали ми напр. Піемонт, Ожіе, міліон, адютант. Нині маємо писати П'емонт, Ож'е, мільйон, адьютант. А щоби написати це добре, мусимо запамятати собі одно правило про „апостроф у чужих словах після приголосних **б, п, в, м, ф, ґ, г, к, х, р, ж, ч, ш**" з виїмком перед йотованим „**о**" (Бйонделло) і в деяких власних іменнях," — а поруч цього друге правило: „**в**" ставимо у чужих словах після **н, д, т, л, з, с, ц** перед йотованими голосними в таких випадках, як бульйон, коньяк, Тьер... й ін..."

Возьміть слово, щодо правопису якого ви досі не мали ніякого сумніву: „фортепян; нині, прочитавши правила про чужомовні слова, деякі вагаються: чи не писати його „фортепіян", „фортеп'ян", а може й „фортепьян"!

Відділ чужомовних слів у книжці „Український правопис" виявив повну некомпетенцію його „впорядчиків". Тут не вистачило переписати слова із словників або із інших авторів. Треба було дати відповідь на головне питання: чи ми в нашій вимові приноровлюємо всі чужі слова на один лад, чи ні, а якщо ні, то коли робимо ріжниці і чому?

Можна уявити собі, що між референтами цього „чужомовного" відділу переважали люди такі, як проф. Кримський, що знають чужі мові тільки очима, а не зі слуху і є нечутливі на справжню вимову. І трапилось те, про що каже Соссір:

„Писане слово так сильно вмішується до говореного слова, якого є образом, що врешті домагається головного місця; кінчиться це тим, що йому признають таке місце, а навіть більше привязують ваги до рисунку, яким передали голосовий знак, ніж до самого цього знаку (себто мовного слова). Виглядає то так, якби хто гадав, що краще можна пізнати когось з фотографії, ніж поглянувши на його обличча"**).

Досить узяти один приклад. На те, щоби знати, як вимовляти англійські слова, треба вчитись англійської мови роками; у вимові імен, з якими нам доводиться зустрічатись найчастіше, взагалі нема правил і нерідко англійці сами питають, як треба записати якесь прізвище, коли його ще не чули. „Український правопис" з усієї вимови англійських імен згадує тільки про „w" і „u".

При передачі англійських букв „a" чи „o" треба при кожній зокрема! — аж чотирьох ріжних знаків на означення вимови; що вже й казати про сполуки голосних! Ті, що не знають англійської вимови, мусять або приймати дослівну транскрипцію англійських слів „Хурхілл", „Хамберляін" або — ждати на авторитетний словник. А між тими, що знають англійську вимову, є вже такі, що перевищують авторів „Українського правопису" і приймають повну фонетику в чужих словах; кажуть нам писати „Річардзен" зам. „Річардсон"; „біфстейк" зам біфштекс.

Ми, таксамо як і інші народи, вимовляємо слова, а ще радше транскрибуємо їх на підставі вимови тих народів, від яких ми це слово перейняли, не рахуючись зовсім із ориґінальною вимовою слова. Пишемо „Цицерон", хоча римляни вимовляли „Кікéро", — цієї їхньої вимови ніхто не зберіг, німці кажуть „Ціцеро"... французи „Сісерôн" (носове „ą"), англійці „Сісіро", італійці „Чічéро".

Ті, які потішають себе рефлексією, що в усіх цих сумнівах допоможе нам повний словник Академії, хіба не уявляють собі, які розміри мусів би він мати. Адже він мусів би втягнути в себе тисячі слів з кожної мови; більшість із них стали нині для нас виїмками, яких не можна підтягнути під ніяке правило.

Хто не вірить, нехай загляне в перший зразок такого словника, доданий до „Правописних правил", виданих книгарнею Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові. Там стоїть „авантурник" побіч „авантюриста", „альков" і „алькова", „барбаризм" і „варваризм", „Мадзіні" і „Маціні" (може це хто інший?), „Грінвіч" (зам Грі-

---

*) Д-р Василь Сімович: Граматика української мови. Київ-Ляйпціґ, стор. 102.

**) F. de Saussure: Cours de Linguistique générale II. вид. 1922. ст. 45.

Уважаючи ці переслідування за найбільше насильство над свободою думки і слова. Загальні Збори „Т-ва Письменників і Журналістів ім. І. Франка" у Львові, що відбулися дня 13. червня 1930 р. протестують проти насильного і безоглядного обмежовування письменницької творчости і проти карання та вязнення письменників за погляди виявлені в їхніх творах".

У звязку з приняттям цієї резолюції двох членів Т-ва: А. Крушельницький і М. Залізняк заявили, що перестають бути членами Т-ва, тому, що були принципіяльно проти неї.

В безконечній черзі...

ПЯТНАЦЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ ЗДОГАДНИХ ЧЛЕНІВ УВО.

Великий бій між обороною і трибуналом за життя і волю 17 молодих українців увійшов на ново в дуже гостру стадію. Атаки і зусилля оборони міцно надщербили паперову будівлю акту обвинувачення і провини поодиноких здогадних членів УВО являються у щораз менше страшній формі, як це малював акт обвинувачення.

Дня 14. ц. м. продовжував свої зізнання агент слідчої служби, Хшановський. Почав із переслухань Біди, який начеб-то без жадних насильств з боку поліції, широко розказав про всю свою діяльність в УВО від дня вступлення до неї, аж до дня бомбового замаху. Обв. Біда виявив поліції, що УВО плянувала атентат на поліційного агента Огродніка та подав поліції адресу члена УВО Онишкевича, якого зараз арештовано. Зброю для виконання замаху мала переховувати обв. Клішівна, з якою стрічався Біда і Попадюк, та діставали від неї револьвери. Безпосередній наказ віднести валізку з бомбами на „Східні Торги" дістав Біда від Попадюка. Після вибуху Біда й Попадюк стрічались із краєвим командантом УВО Урбанським, який довідавшись, що Терещук арештований, дав обв. Біді 50 золотих (!), щоби він міг втекти зі Львова, але він не втік і за пару днів був арештований.

Попадюк при першому слідстві наговорив поліції багато фантастичних історій, потім відкликував ці зізнання і то не тільки у слідчого судді, але і на поліції.

Предс. триб.: Чи на поліції підчас слідства обвинувачених били?

Свідок: Я відносився до обвинувачених куртуазійно і чемно, і я переконаний, що нікого загалі не бито, й не було пощо бити, бо обвинувачені самі зізнавали все добровільно та й мотивували, чому до всього признаються. У салі переслухань нема ні лавок, ні червоного світла, ні знаряддя для тортурів.

Після цього між предсідником триб. й оборонцем д-р Шухевичем приходить до різкої перепалки в справі кольпортажі „Сурми" особою обв. Кульчицького, при чім предс. стає на оборону свідка й охороняє його від наступу оборонця, який домагається, щоби свідок переглянув свої записки.

Обор д-р Шухевич іронічно кінчить питання: Пане предсіднику, ми вже самі не знаємо, як трактувати поліційних свідків, щоб їх недай Бог не образити й не попасти в неласку предсідника.

Обор. д-р Ганкевич підкреслює, що поліція в цьому процесі всіми силами пробує скомпромітувати членів УВО і перекручуючи факти, твердить наприклад, що обв. Біда ужив на власні цілі гроші, зібрані із розпродажі портретів Басарабової на користь УВО.

Свід. Хшановський викручується і вкінці признається, що він не знає, чи обв. Біда ужив ці гроші на свої цілі, чи віддав їх УВО.

Оборонець д-р Шевчук: Ви, пане свідок, зізнали, що в кімнаті Попадюка найдено штабку екразиту, залишену Попадюком, а на „Східних Торгах" після вибуху найдено майже кільо динаміту, отже ясно, що бомби, які вибухли на „Східних Торгах" не були приготовані в помешканні Попадюка.

Предс. триб.: Пощо це питання? Це нічого не поможе ані вам, ані вашому клієнтові.

Д-р Шевчук (обурено): Я протестую проти цього, щоби предсідник трибуналу повнив ролю прокуратора! В такому разі, можеб предсідник пересівся на прокураторське крісло!

Предсідник триб. дзвонить, гостро заклинає оборонця до порядку і відбирає йому голос.

Обор. д-р Старосольський питає, чи поліція найшла Голубівну і Зиблика, про яких зізнавав Крушельницький, але свідок відповідає, що справа вишукання цих осіб не належала до нього і він нічого не знає, чому Голубівну і Зиблика не арештовано.

Біда боронить УВО.

Далі обв. Біда протестує проти твердження свідка, аґента поліції Хшановського, що УВО за кожну роботу платить своїм членам грішми і заявляє, що він не тільки, що не заробляв в УВО, а ще тратив багато своїх грошей на цілі УВО.

Свід. Хшановський: Я не твердив, що ви заробляли в УВО, але я повторив тільки слова Попадюка, який сказав Наорлевичеві, що УВО фінансує кожний замах.

Обв. Біда розбиває зізнання свідка щодо нього і твердить, що при переслуханні на поліції він зізнавав лише про сам замах на „Східні Торги", а про замахи на Федунішина й Огродніка виявив дещо аж тоді, як побачив, що поліція і так вже усе знає.

Так само дуже влучно виказує обв. Біда протиріччя між зізнаннями аґента Дембіцького і Хшановського щодо залишення валізи під столом Ротівної на „Східних Торгах". Обв. Біда твердить, що вибуховий матеріял на „Східних Торгах" не був підложений на те, щоби висадити будинки в повітря і вбивати людей, але це були бомби із матеріялом, яким УВО хотіло тільки спалити документи 11 закордонних торговельних умов, замовлень, тому то ці бомби підложено в „бюрі замовлень", і то не була пекельна машина, а бомба з легко вибуховим матеріялом.

Після перерви предсідник трибуналу оголошує упімнення оборонцеві д-ру Шевчукові за те, що він виступив проти предс. трибуналу у спосіб, який нарушує повагу суду.

Д-р Шевчук перепрошує предсідника за те, що схвилювався і накинувся на нього.

Наївний ключник в огні питань ненаївних оборонців, загальопувався.

Свід. Бачинський, ключник поліційних арештів, зізнає зразу, що обвинувачених не били, але притиснений до муру оборонцями, говорить: **„Якщоб котрого вязня в арешті били, то в ранці він мав право зголошувати скаргу на биття".**

Д-р Шухевич ставить внесок запротоколувати слова свідка про те, **що всеж на поліції бувають випадки скарг на побої.**

Далі свідок договорився, що обвинувачених часом завертають із слідчого суду до поліційних арештів назад. Це зізнання ключника є дуже важним атутом для оборони, бо вищі функціонарі поліції твердили, що обвинувачених не завертають зі слідчого суду до арештів поліційних і що вони не могли боятись побоїв, колиб у слідчого судді змінили зізнання.

Д-р Лев Ганкевич питанням примушує свідка признатись, що „друга бриґада" (відділ політичний) поліції, часом завертає вязнів зі слідчого суду до поліційних арештів і обор. д-р Старосольський використовує це зізнання на користь Тараса Крушельницького.

Антоні Ковальчук, поліційний агент, на запит предсідника, чи поліція била обвинувачених, твердить: „Все те, що члени УВО оповідають про катування їх на поліції, це „байки з тисяч й одної ночі".

Обв. Огородник заявляє, що аґент Ковальчук після того, як обвинувачених били, заборонив їм зголошуватись до лікаря. Попадюк заявляє, що свід. Ковальчук був одним з тих, що його били, а після побоїв приніс обвинуваченому чаю з румом.

Свід. Ковальчук: Я навіть не брав участи у слідстві, я переслухував комуністів.

Обв. Кирилюк: Ви мене впроваджували і виводили з келії.

Свідок: Це неправда.

Останнім зізнавав комісар Бурда, який оповідав, як обв. Біду конфронтовано з урядовцями „Східних Торгів" і що Біда усіх пізнав. **Ол.**

Довкола одного журналу.

Критичні замітки про редагування „Нової Хати".

II.

Заки приступлю до цитування характеристичних заміток зі статтей, затримаюсь хвилинку над дальшими взаєминами між мною і редакцією „Н. Х." — У січні 1927 прийшла дальша ріжниця поглядів між мною і одною з редакторок журналу, по причині статті про „Мотрю" (I. том трильоґії) Богдана Лепкого. Між іншим шанов. редакторка завела зі мною полеміку на деякі висловлені мною погляди. Замітку, що Богдан Лепкий „обдарував нас книжкою, в якій оживає колишня слава і забутий Маєстат України", шанов. редакторка уважала за невідповідну. На її думку часи гетьманування Мазепи не були славні радісною славою і „про Маєстат України не можна говорити в тім часі руїни" і т. д.

Кожний може дивитись на сучасні як і історичні події як йому власна вдача наказує. У моїх очах постать гетьмана Мазепи має таку велич, що успішний або неуспішний вислід його змагань стає на боці. Поділяю погляд Уітмана, який твердить, що програна битва (аби лише ідея боротьби була етична) не є гірша від виграної тому, що жовніри бються в однаковім дусі, байдуже, чи їх саможертва буде увінчана успіхом, чи ні. Успіх і невдача є лише дві ріжні фази одного морального полвигу: змагання до чогось, що тяжко здобувати. Чим більше зусиль, покладених в осяганні цілі, тим більша слава. Отже вираз „слава" в тому значінні є вповні оправданий. Хоч доба Мазепи була з одної сторони добою зради та руїни — вона з другої сторони була одною з найсвітліших, завдяки могутній індивідуальности гетьмана. Між іншим мій погляд потверджує факт, що в західній Европі Мазепа одинока постать загально відома з нашої минувшини. Не лише загально відома, але й окружена героїчною проблематикою, що дала чужинним поетам уже кілька разів спонуку обробляти постать Мазепи в літературі.

Отже я відмовилась счеркнути речення про „славу і Маєстат України". Між іншими точками, надто маловажними, щоби їх слід згадувати, шан. редакторка не згодилась з моїм надто симпатичним осудом особи старої няньки в домі Кочубеїв. (Цікаво, як випав би осуд шанов. редакторки про героя Ґрільпарцерової драми: „Айн троєр Дінер зайнес Герри?" Чи льояльність, вірність і привязання слуги чи там платного помічника супроти свого пана або шефа вона вважає за відрадну чи невідрадну появу?). „Гарні вони, романтичні" — пише у своїм листі до мене шанов. редакторка, говорячи про типи в роді згаданої старої няньки — „але тільки романтичні". Пережились у житті, пережились у літературі і Лепкий відтворив цей тип для вірного змалювання толішнього побуту, *але в ніякому разі на те, щоби тепер на ново продукувати такі типи*". — У відповідь на це я підкреслила, що, на мою думку, тип няньки не пережився. Навпаки, якщо (саме згідно з переконаннями шанов. редакторки!) замужна жінка повинна *обовязково* брати активну участь у суспільному, отже *позадомашньому* житті, тоді, далеко більше ніж перше, якась няня в якійнебудь формі і якійнебудь особі стає необхідною в кожній родині підчас перших літ доростаючих дітей. Одночасно доглядати маленьких дітей і брати активну участь у позадомашніх справах є фізично неможливо.

Я тоді ще не знала, (в чім нині вже не сумніваюсь), що ідеольоґія шанов. редакторки є соціялістично-інтернаціоналістична, в якому-то випадку стає зрозумілим, чому тип няньки осуджено як „пережитий". Де дітей відлучують від матерей і віддають до „громадських захистів", там завдання няньки автоматично перестає істнувати і тоді тип домашньої няньки належить дійсно до минулого й романтики, так само, як нині на Радянській Україні пятнують здорове почуття приналежности до своєї нації як „національну романтику".

ніч) і „Даусе" (зам. Довз) — справжня неграмотна саламаха!, — попросту переписана з двох словничків чужомовних слів, виданих у Києві приватними авторами, яких прізвища нічого нам не кажуть.

Замісць шукати виходу у цьому лябіринті, ми досі даємо собі раду з чужими словами при помочі кількох простих правил, зясованих у граматиках Стоцького і Сімовича. Ці правила дозволяють нам бодай зберігати оригінальну транскрипцію чужих слів у тих випадках, коли чужих звуків не можна передати знаками нашої азбуки. Напр. усю штудерну софістику про те, де треба писати „і", а де „и", ми в редакції викладаємо кожному новому співробітникові таким мнемотехнічним правилом: „и" в чужих словах пишемо після букви „ш" і всіх букв, що містяться в таких двох словах **„серце"** і **„дзижчати"**, отже: „шимпанс", „синтеза", „ригороз", „цикльоп", „директор", „пропозиція", „жирафа", „чичероне", „тиран".

Скільки похибок родять останні правила, доказом цього хоча би свіжі випуски нашої Енцикльопедії", що прийняла харківський правопис. Там находимо транскрипцію: „сірійський", „Антігона", „Антімах", зовсім незгідну саме з правилами харківського правопису. Хіба, що „Сірія", „Антігона" й „Антімах" є молодші від „Америки" й „Риги", які треба писати з „и"!

І на це нема ніякої ні академічної ні неакадемічної ради. Всі мови, позичаючи чужі слова, або їх перетворюють на свій лад, себто яко мога націоналізують, або яко мога зберігають оригінальний їх вигляд. На чужих словах найсильніше помітні чужі впливи. Хто знає, в якій великій мірі всі мови борються з труднощами при передачі деяких чужих звуків і букв, той не має ніяких причин до розпуки, що й наша мова не є в кращім становищі. Та цього становища не треба би ускладнювати. **Воно ускладнюється** за кожним разом, коли реформу правопису починають переводити не наслідком нових зроблених дослідів, а наслідком спантеличення ріжними розбіжними проявами живої мови.

Дальше повідомила мене редакція, що в моїм рукописі пропущено один уступ, і то „на загальне ...жання редакційної колегії, яка стоїть на становищі не зачіпати нічиїх політичних переконань“. Уступ цей звучав: „руїнники нинішні нехтують минувшину нашу як буржуазний пережиток“. Я не зрадила ні одним словом, кого маю на думці, говорячи про „нинішніх руїнників“. Але тому, що редакція уважала, що „богато людей може відчути ці слова як болючу образу“, я дала свою згоду на пропущення цих слів. На зміну або счеркнення інших уступів я не годилась, просячи звернути рукопис, якщо редакція не погодилась би на їх видрукування. — Остаточно стаття появилася незміненою з виїмком уступу про „руїнників“.

Не зважаючи на те, я просила, щоби мене звільнено від співробітництва, мотивуючи це тим, що очевидні ріжниці в поглядах між редакційною колегією і мною можуть довести лише до дальших непорозумінь. Поза одною короткою замітkою у звязку з концертовим виступом Любки Колесси я більше не дописувала до „Нової Хати“.

По цій прикрій зміні в моїх взаєминах з нашим, тоді ще одиноким жіночим журналом, зміні, що примусила мене зректись такої милої мені літературної співпраці — я ще уважніше слідкувала за „безпартійністю“ „Нової Хати“.

Безпартійний часопис може нераз помістити статтю навіть сильно партійно закрашену, наскільки редакція видрукує на маргінесі замітку, що за дану статтю не відповідає. Але якщо в безпартійному часописі статті та коментарі до актуальних подій, *уложені самою редакцією* бувають тенденційні та недвозначно партійні — то це недопустиме і є або: доказом обдуманої, нечесної політичної гри — або: доказом комплетного безголовя редакції.

Не входжу в причину цього явища у випадку редагування „Нової Хати“ з тієї простої причини, що живу осторонь і члени редакції мені майже цілком незнані. Але, на жаль, я переконувалась щораз більше, що під маскою повірної аполітичности „Н. Х.“ укривається вперта орієнтація в бік не лише соціялістичного, а просто таки комуністичного устрою, отже державної форми, яку вважаю просто вбивчою для нас, народу ще недорозвиненого.

Іванна Федорович-Малицька.

Посвячення еміґр. дому у Львові.

У суботу відбулося у Львові посвячення Еміґраційного Дому при вул. Вишневецьких (ріг Листопада). Дім побудований старанням сусп. товариств опіки над еміґрантами Сх. Галичини: Польського Т-ва Еміґраційного, Жидівського Ем. Т-ва „Єас“, Т-ва „Опіка Польська над земляками за чужині“ та Т-ва Опіки над Українськими Еміґрантами. На посвячення приїхав як представник президента держави й уряду міністр праці й сусп. опіки Пристор із вищими урядовцями мін-ства. Прибувших витав м. і. воєвода Ґолуховський, гор. стар. Кльоц, від українського еміґр. т-ва промовляв дир. Заячківський і д-р Константинович. В імени президента й уряду промовляв мін. Пристор. Він сказав, що до здвигнення еміґр. дому причинилося місц. населення без ріжниці національности і політ. переконань, бо зрозуміло, що опіка над еміґрантами є понадпартійна. Це повинно бути приміром для праці й у інших ділянках. Промовляв теж воєв. Ґолуховський в своїм імени та станиславівського й тернопільського воєводи. Керовник експозитури Еміґр. уряду д-р Вишенський відчитав ерекційний акт, підписаний учасниками свята, який вмуровано в стіну дому.

Вечером у воєвідстві відбулася конференція в справі праці, звязаної з еміґрацією, під проводом мін. Пристора при участи представників еміґр. товариств. Вечером було приняття в ратуші, уладжене президентом Бжозовським. У ночі мін. Пристор вернувся в Варшаву.

Тиждень Еміґранта закінчився в неділю академією в ратуші, на якій дякували проф. Семіральському за його 40-літню працю на полі еміґрації.

Новий рум. кабінет.

Румунський кабінет утворився в такому складі: президент ради міністрів Манів, закордонні справи Міронеску, внутрішні Вайда Воєвода, хліборобство Михалаке, публ. роботи, комунікація Манойлеску, фінанси Поповічі, освіта віросповідання Костареску, військо Кондеску, торговля, промисл Маджеару, справедливість Юніян, праця Ґаліна. Пять міністрів є цараністів, шість націоналістів.

Вияснення в справі гостини митр. Шептицького у Юзефського.

ПАТ повідомляє: Тому, що в деяких часописах появилися фантастичні чутки у звязку з відвідинами митр. Шептицького в бувш. мін. Юзефського, ПАТ уповажнена ствердити, що чутки ті безосновні та що гостина митр. Шептицького в бувш. мін. Юзефського мала лише характер реванти в звязку з куртуазійною візитою, яку мін. Юзефський зложив митрополитові підчас свого побуту у Львові.

Італійсько-мадярсько-румунсько-польський союз?

„Н. Фр. Прессе“ повідомляє, що будапештенські політичні кола в звязку з подорожю мін. Ґрандія зазначують, що вже давніше мадярські політики розглядали справу тіснішого союзу між Мадярщиною, Італією, Румунією та Польщею. Степан Тіса був за такою концепцією. Карло засів на рум. престолі за згодою Італії. Мусоліні веде в сх. Европі як партнер Франції високу політику.

Виселення майора Пабста з Австрії.

Шефа Гаймвери, майора Пабста два поліційні аґенти спровадили до дирекції віденської поліції і тут йому заявили, що до 3 днів мусить покинути Австрію та що може протестувати у віденськім кр. уряді. Пабст сказав, що не думає рекурсувати у Зайца. Пабста задержали в поліц. арешті.

Після ухвалення закону про розброєння Пабст взивав до боротьби проти уряду Шобера та аґітував, аби Гаймверу перемінити в політ. партію. Ліва преса твердить, що Пабст їздив до Італії та привозив відтам вказівки для Гаймвери. Часописи пригадують, що Пабст брав участь у держ. перевороті Каппа в Німеччині та що його підозрівали в убивстві Кар. Лібкнехта й Рози Люксембурґ. Боронити Пабста буде провідник Гаймвери адв. Штайдле. Він зголосив рекурс до бурм. Зайца. Рекурс відкинули тому то приказ виселення Пабста став правосильний. Пабст із жінкою відлетів літаком у Венецію. У Відні зарядили поліц. поготівля. Держ. будинків пильнує поліція, що має охоронити їх перед замахами Гаймвери.

Демонстрації перед польським посольством у Празі.

Дня 14. червня були перед будинком польського посольства в Празі демонстрації. Демонстранти вибили шиби. Поліція арештувала одного демонстранта студ. нім. політехніки в Празі Золтана Шенгерца. Він відомий поліції з участи у комун. демонстраціях.

Кінова катастрофа в Харкові.

(АТЕ). В одній з харківських народніх шкіл давали аґітаційну фільму для дітей. Наслідком недбайливости адміністрації запалилася фільмова стяжка. На салі счинилася метушня. Публика кинулася до дверей. Саля, що в ній давали представлення, була на III. поверсі. Підчас сутолоки завалилися сходи. На місці згинуло 28 дітей, тяжко ранених було 10, а багато лекше ранених.

Наслідки повені над Прутом і Черемошом.

Від 5—15 червня спец. міжміністерська комісія була на польсько-румунськім кордоні, щоби розглянути можливости устійнення речинця покінчення праць над точним визначенням польсько-румунського кордону. Комісія відвідала шляхи Прута, Черемоша й ін. Ствердили величезне знищення останніми повенями. Комісія признала, що конче треба порозумітися з румунським урядом у справі реґуляції Черемоша, чим охоронили би береги перед знищенням. Те саме торкається Прута. Комісія відвідала весь граничний Дністер, який також конче треба уреґулювати. Після вясування становища польської сторони буде спільне засідання обох сторін.

Катастрофа літака.

(АТЕ). Військовий літак, що летів серед мряки зачіпив біля Ліону за вершок тополі. Два підстаршини згинули під румовищем літака.

Зі спортового життя.

Міжнародні змагання.

Краків. Польща—Австрія 3:1 (2:0).

Міжмістові змагання.

Львів. Львів—Краків 2:2 (0:0).
Чернівці. Чернівці—Львів 3:0 (1:0).
" Репр. Буковини—Львів 3:2 (2:1).
Варшава. Варшава—Лодзь 2:1 (0:1).
Краків. Краків—Лодзь 5:1 (1:0).

ВІДГУКИ ДНЯ.

На селі.

Скупався я недавно в ясних хвилях сонця, простору і благовоні. Поїхав на село, що розсілося на дністрових лугах серед збіж і пашень, походив по полях, напився водиці з жерела, наслухався пташиного щебету.

Любе те наше рідне, галицьке село. Хотілось би в ньому вік прожити, стільки там краси і благодаті. Село в долині віночком, а на горі церковця серед лип і приходство під грушами. В тому приходстві люди не нинішні, винятi з історії доброго серця і щирости. Ввійдеш між них і ти вже член родини, а не припадковий гість, що заблукав на хвилю з гамірливого міста. Розмова пливе як подільський потік, спокійно, без шуму і лагідними скрутами. Сядеш на сходах ґанку, задивишся на безкмарну глибінь неба, або на хвилясту далечінь дністрової долини і думки так свобідно, так легко літають по світі. Як далеко не глянути — поля і поля, а між ними золота крайка ріки і повінь сонця.

„Полудне...
Широке є поле безлюдне.
На полі для ока і вуха —
Ні духа...“

А все таки і око вдивляється в пустку і вухо вслухується в тишу і виловлюють якесь життя, якісь тони, що творять радісний настрій вічности. Час до часу піднесеться курява на далекім шляху як горіючий корч — і потахне. Час до часу долонею погладить вітер ниви, як печальна мати кучері дитини — і знову спокій.

На хвилях сонця і блакиті колишеться високо-високо яструб. Здержався... Завмер... І каменем полетів у долину.

Закон!...

Біля твоїх ніг два воробці счіпилися за кришку хліба і бються аж піря летить... Підкрався третій — вихопив кришку, а вони далі бються.

Наука!...

Помало сонце хилиться на захід, розкидаючи щедрою рукою найбільш правдиве золото. Повно його на збіжу, ціла ріка ним укрита, ціле серце ним повне. Вечірний леґіт гуляє по саду, з зеленої гущі розкочується холод... Тихою ходою наближається ніч, розсіваючи довкола срібло і пахощі.

„Десь дзвін гуде
Із далеку —
Думки пряде
Над нивами —
Над нивами — приливами
Купаючи мене мов ластівку...“

Галактіон Чіпка.

Ґранді у Відні.

Італійський міністр закорд. справ Ґранді з жінкою приїхав у Відень. Він відвідав канцл. Шобера.

Закарпаття.

Установчі збори „Т-ва письменників, журналістів і мистців Підкарпаття“.

Дня 18. травня відбулися в Народнім Домі в Ужгороді перші загальні збори „Т-ва українських письменників, журналістів і мистців“. Почесним головою вибрано о. А. Волошина. Головою Т-ва став дир. Віктор Желтвай, заст. голови інсп. і посол Юліян Ревай, секретарем Василь Ґренджа-Донський. Виділові: Розничук (Марко Бараболя), проф. Осип Бокшай, дир. торг. академії з Мукачева Августин Штефан і дир. горож. школи з Пряшева Діонізій Зубрицький. Витали збори письменно: Ірина Невицька з Пряшева, Лука Демян з Верецьок, Бормош-Кумятський і інші. Новооснoване Т-во рішило вступити в члени Народопросвітного Союзу, що обєднує всі установи Закарпаття народнього напрямку. Т-во надіється створити здоровий культурний осередок, який проведе чистку в „літературних джунґлях“ Закарпаття.

Збори „общества ім. Духновича“.

Дня 1. ц. м. відбулися в Ужгороді річні загальні збори „общества Духновича“, яке москвофіли заснували для конкуренції „Просвіті“. Збори злучено з святом ювилею през. Масарика і „днем русской культури“. Не зважаючи на те, що москвофіли зробили передтим величезну підготовку до свята, яке вони реклямували на всі заставки і спровадили на нього аж 7 оркестр, збори випали блідо і не було на них навіть третини тих людей, що були мин. року. Причина того ясна: зріст української нац. ідеї серед закарпатського населення, а також обставина, що праця того „общества“ є переважно неґативна і вичерпується в нарíканнях і лайках на українців. На зїзді виголошено аж 14 промов-привітів, при чому всі промовці нападали менше або більше різко на українців (з виїмкою проф.-москаля Кізеветтера, що виголосив наскрізь річеву промову). Також голова „обще-

ства", о. Евменій Сабов, нападав на український нац. рух, при чому найшов сміливість покликуватися на авторитет през. Масарика, імпутуючи йому такі твердження проти українців, яких він ніколи не ужив. У звіті з діяльности „общества Духновича" оперовано величезними числами, а тимчасом усе те — як пише „Свобода" — патьомкінські села. Москвофіли подають, що їх „общество" має 261 читалень, але між ними нема ні одної справді діяльної, бо найдіяльніші з них займаються хіба устроюванням танців і забав, а ніякою культурно-освітньою працею. З того видно, що праця духновичівців безвиглядна і вже недалекий той час, коли язикова і культурна боротьба скінчиться на Закарпатті повною перемогою народнього напрямку.

Культурна твердиня.

Торжество посвячення української ґімназії в Дрогобичі.

Початок української ґімназії у Дрогобичі сягає передвоєнних часів. У 1912 р. заложено тут приватні ґімназійні курси під управою д-ра Бирчака, що припинились на довший час з вибухом війни. Щойно у 1920 р. відновлено їх знова, поки старшина місцевого Кружка „Рідної Школи" не перемінила їх у правильні дві найнижчі ґімназійні кляси. Головою Кружка став тоді д-р Пацлавський, касієром д-р Чапельський і їм припало завдання створити з того скромного засновку нинішню українську ґімназію. Д-р Чапельський зробився мотором і гарячковим, всеціло захопленим своєю ідеєю пропаґатором справи, неструдженим збирачем грошей і тим, що сам вірив та велів вірити у здійснення — здавалось — неможливого підприємства. Він теж став ініціятором будови власного дому для ґімназії та подав проект заснування окремого, невиборного, перманентного комітету, зложеного з людей найбільше здібних до праці. Провід Комітету доручено д-рови Ільницькому — і він то своєю витревалою енерґією, невтомною, безупинною працею при енерґійній допомозі своїх співробітників допровадив до здвигнення величавої будівлі, якої посвячення відбулось отсе дня 9. ц. м., на другий день Зелених Свят.

На торжество прибув Преосв. епископ Коциловський і почав його архієрейською Службою Божою; церковну проповідь виголосив о. ігумен ЧСВВ. Галущинський. В год. 1. попол. Богослуження покінчилось архієрейською проповідю і зараз після того уформувався під церквою та рушив святочний похід, який відповідно до дозволу адміністративної влади міг відбутися тільки під видом церковної процесії до ново-побудованої ґімназії; його зорганізування перевела взірцево управа Пов. Союза Кооператив і Пласт.

Чоло походу утворила шкільна молодь українських приватних шкіл, отже: народня школа, жіночий семинар СС. Василіянок зі своєю народньою школою, українська ґімназія, шкільний Пласт з прапором, за ним духовенство, тобто 32-ох священиків з міста і повіту, а далі реміснича „Зоря" з прапором, „Жіноча Громада", місцевий і сільські Соколи, читальні „Просвіти", Кружки „Сільського Господаря", а ще далі кооперативні діячі повіту, що заняли добрі три четвертини походу. Була це величанська ревія організованої національної сили Дрогобиччини, яка чудувала своїм масовим виступом, своєю дисципліною, взірцевим ладом і спокоєм. Отже ішли: Дрогобич, Тустановичі, Воля Якубова, Вороблевичі, Унятичі, Трускавець, Стебник, Улично, Залокоть, Солець, Снятинка, Солонсько, Східниця, Рихтичі, Підбуж, Ролів, Ріпчиці, Раневичі, Попелі, Опака, Опарі, Орів, Медвежа, Мразниця, Модрич, Михайлевичі, Літиня, Колпець, Губичі, Грушів, Доброгостів, Добрівляни, Болехівці, Довге коло Медини, — а кожний відділ по чотири, пять і сім сотень люда, мущини, хлопці, багато сільського дівоцтва, а попереду їх діточі кооператори та просвітяни. Двацятьпять тисяч народу ішло в тім поході спокійно, повагом, серед величного настрою.

На майдані перед ґімназією в год. $2^1/_2$ похід розвязався, площу залила багатотисячна маса народу, роздався пластовий приказ: „Позір" і у витальній брамі станув Преосв. епископ Коциловський в товаристві о. ігумена Заячківського. Привитаний представниками громадянства Преосвящений ступив на здвигнений високо при будівлі вівтар і почав акт посвячення. Немов дзвін хрустального металю звенів і нісся у простори прегарний звук владичої молитви, яку рівно гарно супроводжав хор місцевого „Бояна" під управою о. дир. Сапруна.

Церковний акт посвячення скінчився. О. ігумен Заячківський подякував Владиці за його ласкаву участь у святі і на трибуну виступив голова Комітету будови д-р Ільницький, щоби передати „Рідній Школі" готовий і посвячений дім. У своїй промові переказав бесідник коротко історію будови, починаючи з початкових жертв для неї, та першого труду і заложення першої підвалини, до якого саме перед чотирма роками станула була рядом дрібна шкільна дітвора; підчеркнув далі промовець вагу діла доверщеного виключно своїми власними силами і що тими силами вспіє народ досягнути рівнож своєї найвищої цілі, вкінці попросив Преосвященого про благословення. Замерехтів над зібраним владичий хрест, роздались слова божого благословення. У своїй короткій промові Преосвящений згадав про велике національне значіння своєї школи, опертої на Христовій науці та вказав на великі заслуги Комітету будови, його голови і директора ґімназії п. В. Кузьмовича. Від Головної Управи „Рідної Школи" привітав нову ґімназію голова ради. Кокоруда, від місцевого Кружка „Рідної Школи" промовляв голова д-р Пацлавський. Він вказав переловсім на творчу силу українства з часу повоєнної доби, якої вислідом між іншим є українські школи у місці та новопоставлена будова, і перебрав іменем згаданого Кружка в посідання ґімназійний будинок, подякувавши всім і кожному зокрема, хто причинився до його здвигнення. Вкінці дир. Повіт. Союзу Кооператив п. Станимір висловив честь і признання для маніфестації кооперативної сили, виявленої отсе в часі свята повітовою українською кооперацією та звернувся до шкільної молоді з закликом, щоби научилась добре та успішно працювати над будовою матеріяльної і духової культури народу.

На тім покінчилась офіціяльна частина свята. У передвечірних годинах приймав у монастирі оо. Василіян обідом Преосв. епископа та представників духовної і світської інтеліґенції о. ігумен Заячківський, добре заслужений голова Комітету для уладження сього незабутого свята.

Сердечним бажанням дальших успіхів прощали учасники свята дир. Кузьмовича, незрівнаного орґанізатора й учителя: його то управі за останніх пять літ завдячує свій незвичайно високий рівень серед нашого шкільництва тутешня українська ґімназія, що без пересади являється одною з передових наших культурних станиць. Щасть Боже у дальшій роботі. **В.**

НОВИНКИ

— **Арештування орґанізатора УНДО.** Дня 26. травня ц. р. арештовано в Гошеві, пов. Долина, селянина Михайла Шияна, який щойно вернув був з передвиборчої праці на Волині. Хоч поліція при ревізії нічого не найшла, то все таки Шияна арештовано і відпроваджено до повітової поліції в Долині, де його задержано цілих 48 годин, закидаючи йому приналежність до тайної української військової орґанізації і кольпортажу „Сурми". Це вже третя з черги ревізія і друге арештування Шияна протягом останніх 6-ох місяців. За кожним кроком свідомого українського селянина слідять з математичною точністю, а зате тисячі злодійства і розбишацтв у краю лишаються на все „невислідженими".

— **Траґедія любови.** У Станиславові застрілив 20-літній шлюсар Мінцґер 18-літню доньку залізн. урядовця Ґонек і сам скінчив самогубством. Найшли їх на селі в околиці Станиславова. Причина — перепони рідні, яка не хотіла дозволити на їхне подружа.

— **Львівська хроніка.** У Львові втопився на Францівці 14-літній ґімназист І. Фріц. — У Львові застрілилась з нужди Марія Семків.

— **Іспит зрілости** в українській коедук. ґімназії „Рідної Школи" в Золочеві здало 11 учнів і 3 учениці: Березовський Іван, Біловус Володимир, Горішний Михайло, Гультай Іван, Гамула Михайло, Кредєнсівна Олександра, Ковалишинівна Марія, Макухівна Ярослава, Милик Микита, Павлів Дмитро, Плашовецький Евген, Рудник Петро, Сагатий Мирон та Стецишин Іван. Предсідником був Ст. Лещинський, дир. III. польської ґімназії в Тернополі. На 35 учнів і учениць (учнів 21, учениць 14) осьмої кляси, до іспиту письменного допущено 24, до устного 18, а при устнім репробовано 4.

— **Арештування і ревізії в Золочеві.** Дня 12. червня пополудні шістьох абсольвентів ґімназії — пластунів постановило використати гарну погоду і пішли в одностроях на прогульку на кілька днів. Про це довідалася поліція і в більшім числі поспішила за ними, а здержавши їх за Беневом, спровадила з поворотом до Золочева до комісаріяту. Стягнувши протоколи, розпочала у них ревізії, які тревали до пізної ночі. Коло півночі випущено арештованих на волю крім Плашовецького Евгена. При ревізії позабирано таку небезпечну лектуру, як листа від родини та „Кобзаря" Шевченка! Так то поліція старається відстрашити нашу молодь від такої невинної і дуже пожиточної розривки, як прогулька у пластових однострохи.

— **Фільмові знимки** з походу в часі Зелених Свят можна оглядати й евентуально замовляти в книгарні Наук. Т-ва ім. Шевченка.

— **Новий ревіовий Театр „Цвіркун"** пічне на днях обїзд наших міст. На премієр. ревю зложилися твори чільніших театральних письменників. У програму входять твори Л. Лепкого, Р. Купчинського, Ю. Шкрумеляка, Тиберія Горобця, П. Сороки і інших. Актуальні теми ревії і відповідно підібрана музична ілюстрація побільшують вартість програми. Гурт артистів з пп. Стадниковою, Сороковою, Івасечківною, Остоєю, Сорокою і ін. запевнюють слухачам зразкове виконання ревії. Як зачуваємо Ревіовий Театр розпічне свою поїздку від м. Стрия.

— **Ще один ювилей і нова драчка.** Пишуть нам з Бережан: Здається, на Бережани зайшла пошесть ювилеїв. Крім 400-літнього ювилею міста (якого українці не признають, бо початки міста сягають ще старих, княжих часів, а не часів польських!), крім 125-літнього ювилею ґімназії, в якому українці беруть участь, маємо ще в цьому році ювилей 25-літнього учителювання директора місцевої ґімназії. Не можна мати нічого проти ювилею директора школи, але як це пояснити, що у звязку з цим останнім ювилеєм член учительського збору, що стоїть близько до особи згаданого директора, збирає між молодю „добровільні датки" на ту ціль? А треба знати, що від всяких драчок ми тут уже просто не в силі обіганатися! **Батько.**

— **Їхав на похорони і найшов смерть.** До Карльсбаду вибрався автобусом гурток чеських старшин на похорони летуна Мальковського, що згинув підчас акробатичних летів у цьому місті. На скруті дороги автобус упав на залізну барієру та скотився по насипі. Девять старшин було тяжче та лекше ранених, а капітан Поспішіль згинув на місці.

— **Зударилися літаки.** Біля Юпевону, в графстві Уілтшир, зударилися два літаки. Пільот-сержант О'Мера згинув, а пасажир і пільот другого літака льорд Малькольм Доґляс Гемілтон урятувалися приладом до спадання.

— **Нагорода німецьких книгарів.** Німецькі книгарі призначили цього року нагороду 10.000 марок, яку мав розділити Союз повістярів у порозумінні з міністерством освіти. Нагорода призначена для молодих письменників нижче 40 літ. Було 150 кандидатів. Дістав її Антін Ґабеле за повість „У тіні долі", що описує життя селян з Горішньої Швабії.

— **Нова красуня Мадярщини.** Є нею 17-літня Ева Шапльонцай, учениця VII. ґімназійної в Дебрецині, донька міського лікаря. Нову королеву краси вибрали тому, що недавно вибрана Марія Пап вийшла негайно замуж, а „королева" мусить бути незамужня.

— **Спосіб на крізу вина.** У Будапешті на т. зв. острівці Марґарети мають вибудувати касино гри. Є промисловці, яким місто обіцює концесію на це підприємство на 10 літ, з тим, що вони зобовяжуться річно продати міліон гектолітрів мадярського вина. Мадярське вино йде тепер слабо, а при помочі карт і рулетки воно може поплисти швидше ніж Дунай.

— **Примхи природи.** У Югославії в селі Тур одна селянка вродила дитину з головою жаби. Голова йшла безпосередньо після кадовба без шиї і була зовсім лиса, а очі виступали наверх. Це немовля жило всього кілька годин.

— **Куліджа автором.** У Спол. Державах, у стейті півд. Дакота на скелях гірського хребта Гілс виковують велитенський памятник у честь незалежности Спол. Держав. На одній із його стін буде таблиця, де буде виписана історія Спол. Держав. Комітет будови звернувся до бувш. президента Куліджа, щоби він написав цю історію. Кулідж-мистець в афористично-короткім викладі. Вся історія мала бути зясована в 500 словах. Кулідж виконав це завдання. Перші два уступи його тексту є такі: „1776. Нарід проголосив своє відвічне право прямувати до щастя та самоправління і обовязок, який дістав від Бога — боронити цих прав усякими жертвами. 1787. Зібраний на Зборах дав собі конституцію,

...безпечувала вічну єдність і на якої підставі ... громадяни суверенних стейтів створи... уряд з обмеженими правами з незалежним конгресом, президентом і трибуналом, щоб забезпечити всім громадянам свободу, рівність і братерство".

— **Замість політики професура.** Є звістка, що московська Рада народніх комісарів призначила Зіновєва ректором університету в Казані. Таким способом Зіновєв замість учити розуму своїх партійних товаришів зможе робити це спокійніше між студентами і професорами.

Ріжні вістки. Палестинська преса приносить неперевірену новину, що у Палестині мають утворити парлямент з... 30 послами арабами і 6 жидами, а емір Трансйорданії Абдулаг стане палестинським королем. — У Берліні настали спеки і появились хмари бджіл над містом. — З Геджасу приїхав до Варшави королівський делегат поговорити про дипльоматичні і торговельні взаємини з Польщею. — Катовиці не мають у водопроводах води; кажуть: висохла від останніх спек, яких ще і не було. — У Райні потонуло досі 35 осіб. — Від 106 літ призначено в Римі першого генерала ордену мінорітів, що має осідок в Ассізі. — Преса з Кенігсберґу приносить звістку, що в околиці скривається якийсь злочинець, який пробує в ночі нападати на прохожі жінки зовсім так само, як „опир з Діссельдорфу". — У Льондоні почав їздити найбільший комунікаційний літак на 43 подорожніх зі швидкістю 160 км. на годину.

Дописи.

ПІДГАЙЦІ. *(Свято 30-літнього ювилею Митрополита Шептицького.)* Дня 18. травня ц. р. громадянство Підгаєччини уладило в Підгайцях величаве свято в честь Митр. кир. Андрея з нагоди 30-літнього митрополичого ювилею. До звеличання свята причинилася у великій мірі присутність гостей, а саме Преосв. владики помічника Івана, Всеч. о. Ігумена Климентія і Впр. оо. крилошан Томовича, Лопатинського й д-ра Костельника. Свято розпочалося торжественною архієрейською Службою Божою, яку відправив на інтенцію достойного ювилята еп. д-р Бучко в асисті вище згаданих гостей всього підгаєцького і повітового духовенства. Гарну проповідь виголосив о. Содомора. Того самого дня пополудні відбулася в честь митрополита-ювилята святочна академія з добірною програмою, на якій почесні місця заняли гості з преосв. владикою помічником на чолі. Академію розпочала кантата укладу д-ра Ф. Коковського, зармонізована проф. Недільським, яку з великим чуттям відспівав при форт. супроводі компонітора хор „Бояна" в Підгайцях під проводом п. Е. Сени. Досторожним до поваги хвилі й торжества був реферат о. д-ра Ґабора Костельника, який змалював особу ювилята, його діла і значіння для української церкви й народу, прирівнюючи ювилята до великого провідника ізраїльського народу Мойсея, який в найтяжчих для свого народу хвилинах зумів станути на його чолі та вказати шлях до обіцяної землі. А відтак пішли точки вокальні і музичні. Дуже удачне було сопранове сольо п. Т. Ґісовської, яка з чуттям і зрозумінням відспівала Люцці-ого „Аве Марія", а в „Індійській пісні-молитві" Бемберґа в супроводі фортепяну (д-рової Стецюкової) і челя (проф. Недільського) своїм ніжним голосом неначе розсипала між присутніми жемчуг самоцвітів. Мусичне тріо Бетовена: „Престо" пройшло у виконанні д-рової Стецюкової (фортепян), проф. Недільського (челльо) і проф. Барвича (скрипка) бездоганно. А вже з правдивим артизмом відспівав відомий широкому громадянству львівський хор „Сурма" під управою дир. Охримовича три пісні: Бетовена „Вечірню пісню", Ваґнера „Хор паломників" і Лірина „Хваліте Бога", відсвіжуючи в памяти громадянства старі передвоєнні часи „Бандуриста". Велике враження на учасників свята зробила також деклямація о. Василя Головінського (поема Б. Лепкого „В храмі св. Юра"). Вечором тогож дня відбулися товариські сходини, на котрих складано побажання в честь архиерея ювилята до рук Преосв. владики пом. Івана, Всч. о. Ігумена Климентія і присутніх гостей. Приймаючи їх, еп. д-р Бучко вказав, що добро народу лежить у спільній і дружній праці духовного і світського громадянства під крилами церкви. Прощаючи гостей, слушно сказав посол Яворський, що в цій напрямній громадянство бачить свій шлях до обнови, до сповнення своїх національних мрій, до відродження Батьківщини. Ювилейне свято в Підгайцях полишиться в серцях усього підгаєцького громадянства незабутнім спомином.

Учасник.

Жертви

на будову шпиталю ім. Митрополита Андрея.

ВИКАЗ ТРЕТІЙ (по кінець травня).

320 зол. Доставa, Львів. По 100 зол.: Учит. Громада, Львів, д-р Д. Левицький, д-р Іван Кміцикевич; 52 зол. о. Г. Моравський, Орів; по 50 зол.: Українська Каса, Личаків, Олексій Саляк, Ходорів; 44.40 зол. аптикар Білинський, Бережани; 26 зол. о. В. Боліховський, Збараж; 26 зол. о. В. Боліховський, Збараж; по 25 зол.: Павло Димідас, Будзанів, парохіяльний уряд Гуменець; по 20 зол.: гр.-кат. парох. уряд Грималів, Надія, Селиські, д-р Е. Левицький, Стрий; 16 зол. о. Кипріян Домчевський; по 15 зол.: парох. уряд Завадів, Т-во Залятковe, Комарно; по 13 зол.: гр.-кат. пар. уряд Залізці, д-р Партицький, Станиславів; по 10 зол.: о. М. Хавлюк, Жидачів, о. Калужницький, Іздебки, Мирослава Блавацька, Бібрка, Михайло Василишин, Боберка, Ст. Загаєвич, Калуш, д-р Рожанковський, Калуш, Т. Волошин, Новий Санч, К. Карачевський, Ширець, Василь Гудзь, Перемишль, Е. Баянкова, Воронів, Михайло Галань, Белз, о. М. Попович, Павлів, пар. уряд Литвинів, о. Ст. Мандзяк, о. І. Галібей, Скоморохи, Волод. Паславський; 9 зол. пар. уряд Фірлеївка; 7.50 зол. пар. уряд Ванькова, по 7 зол.: Вол. Сушків, Борислав, пар. уряд Підярків; 5.20 зол. пар. уряд Девятники; по 5 зол.: Олена Завадович, Ремезівці, Т. Карачевський, Рогатин, Вол. Верхола, Спас, Прокіп Нижник, Драгасимів, о. Мих. Грималюк, Тишківці, Зенон Моцібович, Брошнів, о. Ю. Галькевич, Рожанка, І. Марків, Опака, М. Залеський, Станиславів, З. Гординська, Богородчани, Петро Собків, Плове, З. Собківна, Витків, М. Вишиванюк, Любліни, А. Собчук, Дрогобич, М. Томанек, Солен, о. М. Кушпіт, Яворів, Теодор Гоза, Перемишль, Гриць Кісь, Тростинець, Зенон Попович, Жуків, греко-кат. церква Сколе, Іван Собків, Росільна, о. І. Пастернак, Дзібулки, Л. Пилипець, Ширець, парох. уряд Чишки, Петро Особа, Людвиківка, Е. Чайковський, Львів, Ю. Вроньковський, Тучапи, Мих. Коцюбка, Грималів, інж. О. Винар, Львів, о. Трохимчук, Перемишль, Юліян Гушевський, Львів, о. Григ. Давосир, Камінка Стр., о. Ст. Дашо, Ст. Самбір, о. В. Фартух, Бобятин, д-р І. Кибюк, Обертин, д-р А. Жуковський, Підволочиська, Просвіта, Синевідське Вижне, Іван Ковальський, Львів; 4.50 зол. пар. уряд Стрілків; 4 зол. о. О. Волинець, Боложинів; 3.43 зол. пар. уряд Рахиня; по 3 зол.: д-р Ст. Коташик, Товмач, П. Сопотницький, Полоничнa, Я. Ференц, Креховичі; 2.50 зол. о. Дм. Процик, Насташка; по 2 зол.: Денис Стельмах, Жабинa, пар. уряд Тужурка, о. М. Павлюк, Нагірці, Т. Федів і о. І. Тарасович, Гійче, о. Ф. Чолій, Вишнівчик; 1.95 зол. М. Мамота, Козень; 1.30 зол. о. Гр. Кубай, Тростинець; по 1 зол.: Стефан Гандзюк, Лубна, Т. Ґлова, Лініна, М. Копистянський, Кросно, А. Ґановський, Сапогів, А. Сальваровський, Косів, П. Кривоносюк, Варшава, І. Огієнко, Варшава. Комітет подає до відома громадянству, що жертви складати можна в центральних фінансових установах: Зем. Банку, Дністрі, Центробанку, Нар. Торговлі і Кр. Т-ві Кредитовім (при посилці треба додати дописку: „На будову шпиталю").

Лист до Редакції.

Високоповажаний Пане Редакторе,

дозвольте за посередництвом Вашої хвальної ґазети принести сердечну й щиру подяку тим інституціям, громадським орґанізаціям і окремим особам, що своїми привітаннями ласкаво вшанували скромне свято 25-ої річниці моєї літературної діяльности 7. червня 1930.

З правдивою пошаною
С. Черкасенко.

Горні Черношіце під Прагою.
10. VI. 930.

ОГОЛОШЕННЯ

Подяка.

Отсею дорогою складаємо сердечну подяку Всім Тим, котрі віддали останню прислугу Нашому Найдорожчому Батькові і Дідуневі, бл. п. Іванові Майбі, довголітньому управителеві церковного хору і горожанинові міста Ярослава, першому орґанізаторові дяків і редакторові станового органу „Дяківський Голос". Дякуємо передовсім Впр. о. крилош. Хотинецькому за відправу заупокійного Богослуження, провід у похоронах і слова прощання над гробом. Впр. ОО.: о. проф. Федоровичеві, о. Юрчакові — мдек. парох. Ляшок, о. Полошиновичеві — парох. Ришкової Волі, о. Ярці — парох. Боратина, о. Дороцькому — парох. Маковиська, о. проф. Гаськові і о. сотр. Сиваковi за ласкаву участь в Богослуженнях і похоронах. Дальше дякуємо щиро Вп. п. Кришталському, котрий як відпоручник Т-ва „Взаїмна Поміч Дяків" у Львові попращав Покійного іменем Товаришів. ПП. Гаврильцеві з Ришкової Волі і Блищакові з Ветлина та членам їх хорів за прегарний спів у Богослуженнях і похоронах, та усім вірним — горожанам обох передмість, які своєю громадною участю та віднесенням Покійного на своїх раменах на кладовище, засвідчили свою любов і вдячність для Нього за щиру працю, яку через 40 літ він нераз з пожертвуванням для піднесення краси св. Обряду і співу церковного на тих окраїнах нашої Батьківщини. Зокрема ще дякуємо сердечно Всч. о. Сиваковi за щире серце та часті відвідини Покійного у часі недуги, та уділення Св. Тайн на дорогу у вічність. Всім Тим, вищезгаданим, як і всім прияввим, які віддали Покійному останню прислугу — нехай Всевишний нагородить сторицею! — Ярослав, у червні 1930. — Діти і Внуки.

За редакцію відповідає: Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.